

*Я. Сергєєва
студентка,
І. Коновальчук,
доктор пед. наук, професор,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сучасна дошкільна освіта базується на принципі цілісності, що вимагає встановлення органічного зв'язку між усіма напрямками розвитку дитини. Інтегрований підхід дозволяє об'єднати знання з різних сфер у єдину картину світу, забезпечуючи гармонійне формування особистості в межах єдиного освітнього простору. Такий взаємозв'язок сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та розвитку життєвих компетентностей у природний для дитини дошкільного віку спосіб.

У сфері сучасної освіти формування природничо-екологічної компетентності є одним із завдань, що визначено Державним стандартом дошкільної освіти [1:12]. Природничо-екологічна компетентність є фундаментом світогляду дитини, що передбачає не лише знання про довкілля, а й усвідомлення відповідальності за нього. В умовах глобальних викликів формування екологічної культури стає життєвою необхідністю, що закладається з перших років життя через ціннісне ставлення до природи.

Водночас, згідно з новим законодавством, впровадження обов'язкового вивчення англійської мови у старшій групі відкриває нові можливості для інтеграції [2]. Використання екологічного контенту на заняттях з іноземної мови дозволяє реалізувати принцип багатоканального сприйняття світу, де англійська мова стає додатковим засобом дослідження природи.

Питання формування природничо-екологічної компетентності та використання активних методів навчання в дошкільній освіті розкрито в працях багатьох українських науковців. Зокрема, теоретичні та методичні засади екологічного виховання та розвитку дитини досліджували: Г. Беленька, О. Половіна, О. Пустовіт, О. Сорочинська, Н. Лисенко, О. Білан, Н. Гавриш, А. Богуш, Т. Поніманська, О. Максимова та інші.

Організацію освітньої діяльності з навчання дошкільників іноземної мови досліджували українські та зарубіжні науковці: С. Будака, Т. Марчій-Дмитраш, Н. Трофаїли, Т.Шкваріної, В. Мерфі (V.Murphy), М. Івенгелоу (M. Evengelou), Дж. Рокіта-Ясков (J. Rokita-Jaskov) та інші.

Проте, проблема інтегрованого розвитку зазначених компетентностей у дітей дошкільного віку під час організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти (ЗДО) потребує детального розгляду.

Метою нашої статті є розгляд практичних можливостей інтегрованого розвитку природничо-екологічної та іншомовної комунікативної

компетентностей у дошкільників під час організації освітньої діяльності з навчання іноземної мови в ЗДО.

Загальновідомим є той факт, що програмний тематичний зміст занять з англійської мови, передбачений для вивчення в ЗДО: Тварини та птахи (Animals and Birds), Рослини (Plants), Пори року (Seasons), Погода (Weather) має значний потенціал для розвитку природничо-екологічної компетентності у дошкільників. Для ефективного поєднання вивчення англійської мови та формування знань дітей про природу, зв'язки у довкіллі, практичних навичок екологічно доцільної поведінки пропонуємо ігрові завдання, які легко інтегруються в методичний контекст занять англійської мови:

Рухлива гра «The Seed Cycle» (Цикл насінини)

Мета: вивчити дієслова руху англійською мовою, продемонструвати етапи росту рослини.

Хід виконання: Педагог дає команди: «You are little seeds (діти присідають). Drink water! The sun is shining! Grow tall! (діти повільно встають). Open your petals! (розводять руки). Now you are beautiful flowers!».

Рухлива гра «Feed the animal» (Нагодуй тварину)

Мета: активізувати лексику по темі «Тварини», сприяти вихованню дбайливого ставлення до тварин.

Хід виконання: Педагог викликає кілька дітей до дошки та дає команди: «You are a dog. Mime a dog. You are a cat. Mime a cat. You are a bird. Mime a bird! » (діти за допомогою пантоміми показують тварин).

Потім викликає інших дітей по черзі та просить нагодувати тварин. «Feed the dog. Feed the cat. Feed the bird» (діти підходять до тих тварин, яких називає вихователь та роблять рухи ніби їх годують).

Гра-імітація «Nature Detectives» (Природничі детективи)

Мета: активізувати лексику за темою «Тварини» та розширити знання про типові дії тварин.

Хід виконання: За допомогою іграшкового бінокля діти «шукають» тварин у групі/на майданчику. Знайшовши, називають її та характерну дію: «I see a bird. It can fly». «I see a frog. It can swim». «I see a dog. It can run».

Гра- мандрівка «Scavenger hunt» (Пошук скарбів)

Мета: активізувати лексику за темою «Рослини» та розвивати спостережливість.

Хід виконання: Під час прогулянки вихователь називає рослини, які діти бачать на подвір'ї англійською мовою: «This is a tree. This is grass. This is a bush. This is a flower» та повторює кілька разів назви разом з дітьми. Після повернення з прогулянки, пропонує дітям малюнки з цими рослинами. Діти самостійно, або за допомогою вихователя називають їх англійською мовою.

Творче завдання «Listen and Draw» (Слухай і малюй)

Мета: розвивати вміння розуміти англійські інструкції на слух; закріпити назви рослин та об'єктів неживої природи; виховувати естетичне ставлення до довкілля.

Хід виконання: Кожна дитина отримує чистий аркуш паперу та олівці. Педагог повільно дає інструкції англійською мовою, а діти мають поетапно створити малюнок.

Алгоритм виконання (приклад інструкцій):

Draw a big yellow sun in the sky. (Намалюйте велике жовте сонце в небі).

Draw some green grass. (Намалюйте зелену траву).

Draw a small brown seed in the ground. (Намалюйте маленьку коричневу насінину в землі).

Draw a blue rain cloud. (Rain helps the seed to grow) (Намалюйте синю дощову хмаринку. Дощ допомагає насінині рости).

Now draw a pretty flower with a green stem and red petals. (Тепер намалюйте гарну квітку із зеленим стеблом та червоними пелюстками) [3].

Після завершення малювання педагог запитує: «What do you have in the picture? Is your picture nice?» (Що у вас намальовано? Це гарний малюнок?) Діти відповідають, використовуючи лексику з малюнка.

Творчий проєкт «Autumn» (Осінь)

Мета: закріпити лексичний матеріал по темі «Погода. Пори року» назви рослин та об'єктів неживої природи; виховувати емоційно-ціннісне ставлення до довкілля.

Хід виконання: Діти працюють в групах та створюють тематичний колаж. Потім описують його англійською мовою. Наприклад: «It is autumn. It is cold. It is rainy. This tree is red. This tree is yellow. This tree is brown».

Висновок: Така інтеграція екологічного змісту контекст занять англійської мови сприяє розвитку у дітей старшого дошкільного віку природничо-екологічної компетентності, водночас дозволяє оптимізувати формування у них іншомовної комунікативної компетентності. Крім того поєднання мовленнєвої та пізнавальної діяльності забезпечує глибше засвоєння матеріалу та робить процес іншомовного навчання більш змістовним та захопливим. Дитина зможе розширити знання про природу, довкілля, засвоїти екологічні цінності як фундамент, де іноземна мова слугуватиме додатковим інструментом навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (Дата звернення: 05.03.2026)

2. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20/en/ed20240604#Text> (Дата звернення: 01.03.2026)

3. Early learning, English and the Environment: nurturing very young learners and their love and their love of nature. URL: <https://www.cambridge.org/elt/blog/2023/03/01/early-learning-english-and-the-environment-nurturing-very-young-learners-and-their-love-of-nature/>

(Дата звернення: 01.03.2026).